

> Retouradres: Postbus 20350, 2500 EJ Den Haag

Foodwatch
T.a.v. mevrouw M. Rijksen
Fizeastraat 23
1097 SC AMSTERDAM

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Bezoekadres
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 98 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij
Gemert-Falkena, M. van
(Marianne)
Senior beleidsmedewerker

T (070)-3405149
M (31)-621160667
m.falkena@minvws.nl

Datum **28 APR 2015**
Betreft Reactie op uw 15 punten voor eerlijke etiketten
opgesteld door Foodwatch

Kenmerk
721678-132951-VGP

Uw brief
d.d. 27 januari 2015

Bijlage(n)
1

Geachte mevrouw Rijksen,

Op 27 januari 2015 heeft u een brief gestuurd waarin u uw zorgen uit over misleidende verpakkingen en u verzoekt om nationale en Europese inzet van uw 15-puntenplan. Hieronder treft u mijn reactie aan, met in de bijlage de reactie op afzonderlijke punten van uw 15-puntenplan.

U wijst in uw brief terecht op het feit dat goede, eerlijke etiketten belangrijk zijn. Ik heb dit in 2013 en 2014 in diverse Kamerdebatten benadrukt. De consument mag niet misleid worden. Ik heb verder aangegeven dat ik de mogelijkheden zal verkennen om te bezien hoe de misleidende etiketten kunnen worden aangepakt¹. In reactie op deze toezegging is in de Kamerbrief van 15 mei 2014 toegelicht dat de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) meer prioriteit zal geven aan de handhaving op de etikettering van voorverpakte levensmiddelen. Het aspect 'misleiding' zal gerichte aandacht hebben in de handhaving. In 2015 bekijkt de NVWA steekproefsgewijs of het bedrijfsleven de nieuwe bepalingen van de Europese verordening voor voedselinformatie aan consumenten ((EU) 1169/2011), die sinds 14 december 2014 van kracht is, op de juiste wijze geïmplementeerd heeft. Zo zal gekeken worden naar de vermelding van allergenen en lettergrootte. In deze verordening zijn diverse bepalingen opgenomen om ervoor te zorgen dat de consument juist en correct wordt geïnformeerd over het product.

U vraagt op enkele punten in uw plan naar inzet op Europees niveau en aanpassing van de Europese regelgeving (bijvoorbeeld de lettergrootte). Aangezien de betreffende Verordening voor voedselinformatie aan consumenten onlangs van kracht is gegaan en is vastgesteld na stevige onderhandelingen tussen de lidstaten en het Europees Parlement, zullen geen punten meer worden opgebracht die in het kader van deze verordening net zijn vastgesteld. Voor een aantal onderwerpen binnen deze verordening zijn nog studies gaande, op basis waarvan nog besluiten genomen gaan worden. Dit betreffen studies naar

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 31 532, nr. 122

eventuele etiketteringvereisten voor alcoholische dranken, herkomstetikettering en mogelijke vermelding van transvetten. De uitkomsten van deze studies wachten wij af. Onze standpunten en inbreng ter zake is helder. Daarnaast zullen er nog specifieke onderwerpen nader worden uitgewerkt in uitvoeringsbesluiten of interpretatiedocumenten van de Commissie.

Kenmerk
721678-132951-VGP

U schetst uitgebreid dat de NVWA onvoldoende aandacht besteedt aan de handhaving van 'misleidende' etiketten. Daarbij geeft u aan hoe u de rol van de Reclame Code Commissie (RCC) ziet: zij doet alleen uitspraken op basis van klachten, bovendien is een uitspraak van de RCC geen garantie dat het bedrijf haar etiket ook daadwerkelijk aanpast.

Zoals gezegd zal de NVWA in 2015 gericht gaan handhaven en bij het aantreffen van misleidende etiketten dit ook daadwerkelijk aanpakken. De uitspraken van de RCC kunnen zeker een steun in de rug zijn om ervoor te zorgen dat bedrijven daadwerkelijk naleven. De meeste bedrijven volgen de uitspraken van de RCC adequaat op.

Daarnaast helpt ook uw inzet en die van de Consumentenbond, door misleidende etiketten publiek te maken, bij de bewustwording van de consument. Ook zorgt dit ervoor dat bedrijven de relevantie van eerlijke en heldere informatie op het etiket inzien en gaan naleven.

Ook heeft het Voedingscentrum als taak informatie te verstrekken over het etiket (zie www.voedingscentrum.nl: 'haal jij alles uit het etiket?') en de consument te wijzen op mogelijk misleidende termen.

Tenslotte start ik een aanvullende aanpak waarbij misleidende etiketten worden opgespoord, onderzocht en zo nodig handhavend wordt opgetreden en dan zal worden geanalyseerd wat aanvullend mogelijk is.

Al deze inzet draagt er aan bij dat de consument niet op het verkeerde been wordt gezet.

In de bijlage treft u puntsgewijs reacties aan op de punten in uw 15-punten actieplan.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. drs. E.I. Schippers

Bijlage: Reactie op het 15-puntenplan van Foodwatch

1. Informatie gaat vóór reclame

6. Heldere informatie over voedingswaarden op de voorkant van de verpakking

De nieuwe Verordening voor voedselinformatie voor consumenten (hierna: Verordening) schrijft voor dat de meeste verplichte vermeldingen in hetzelfde gezichtsveld op de verpakking moeten staan.

De gedachte hierachter is dat de consument op deze wijze in één oogopslag de belangrijkste productinformatie bij elkaar kan zien. Het is daarbij niet relevant waar deze informatie staat (op de achterkant, zijkant of voorkant), maar wel dat de informatie duidelijk en toegankelijk moet zijn voor de consument.

De nutriënten moeten worden uitgedrukt per 100 gram of 100 ml. Daarnaast mogen de nutriënten als percentage van de referentie inname vermeld worden. Het is toegestaan dat de nutriënten op de voorkant worden herhaald.

Deze herhaling mag dan ook alleen per portie worden uitgedrukt. In dat geval moet de energetische waarde uitgedrukt worden per 100g/100ml én per portie of consumptie-eenheid. Voor wat betreft de portiegroottes zijn binnen de verordening geen regels gesteld. Wel wordt regelmatig met partijen gesproken om te komen tot reële portiegroottes. Het initiatief om hier invulling aan te geven ligt bij de industrie.

Het Engelse stoplichtensysteem is een mogelijk systeem om op het etiketten te informatie over de gezondheid van bepaalde nutriënten. In Nederland is gekozen om het logo 'het Vinkje' te ondersteunen. Dit logo combineert voor diverse nutriënten de gezondere keuze. In één oogopslag kan de gezondere keuze binnen een voedselcategorie worden aangewezen. Dit logo is door de Nederlandse overheid genotificeerd bij de Europese Commissie en is in Nederland toegelaten als voedingsclaim.

2. Leesbare letters

De vereiste lettergrootte is vastgelegd in de Verordening. In de onderhandelingen is een balans gezocht tussen de hoeveelheid verplichte vermeldingen op het etiket en de minimale leesbare lettergrootte.

Nederland heeft zich bij de onderhandelingen sterk ingezet voor leesbaarheid van het etiket. Naast lettergrootte zijn ook kleur en contrast bepalend voor de leesbaarheid.

3. Realistische afbeeldingen

4. Werkelijke hoeveelheid van een aangeprezen ingrediënt vermelden

De consument mag niet op het verkeerde been wordt gezet. Of er daadwerkelijk sprake is van misleiding wordt van geval tot geval door de NVWA beoordeeld.

Bij de beoordeling wordt onder andere rekening gehouden met de bepaling in de Verordening dat de hoeveelheid van een ingrediënt of categorie ingrediënten moet worden vermeld (kwantitatieve ingrediëntendeclaratie) als het ingrediënt voorkomt in de benaming van het levensmiddel of door de consument gewoonlijk met die benaming wordt geassocieerd; opvallend in woord of beeld of als grafische voorstelling op de etikettering is aangegeven, of van wezenlijk belang is om een levensmiddel te karakteriseren en het te onderscheiden van de producten waarmee het wegens zijn benaming of aanblik zou kunnen worden verward. Deze kwantitatieve ingrediëntendeclaratie is verder uitgewerkt in een handleiding van de Europese Commissie.

5. Land of regio van herkomst aantonen

De Europese Commissie is op grond van de Verordening nog bezig met de nadere uitwerking van herkomstetikettering. De studieresultaten met betrekking tot verplichte herkomstetikettering van onder andere zuivelproducten en producten die voor 50% of meer uit één ingrediënt bestaan, worden nog verwacht. Op basis van deze resultaten komt de Commissie mogelijk met nieuwe voorstellen voor wetgeving. Verder komt er nog uitvoeringsregelgeving voor de wijze waarop vrijwillige herkomstetikettering vermeld moet worden.

7. Heldere aanduiding van aroma's en additieven

In Europese verordeningen is vastgelegd welke additieven (Verordening (EG). 1333/2008) en aroma's (Verordening (EG)1334/2008) met welke hoeveelheden in welke voedingsmiddelen zijn toegestaan. Alleen goedgekeurde en dus veilige additieven en aroma's zijn hierin opgenomen. De additieven en aroma's worden toegelaten op grond van wetenschappelijke studies, die beoordeeld zijn door de EFSA (Europese Autoriteit voor voedselveiligheid).

De etiketteringverplichtingen voor levensmiddeleningredienten zijn geregeld in de Verordening met daarbij specifieke aanvullingen in de additieven en aroma verordeningen. Binnen de aromaverordening (EG) 1334/2008) wordt naar verwachting medio 2015 een handleiding gepubliceerd met nadere richtlijnen voor de etikettering van aroma's. Gistextract is een voedingsmiddel dat is goedgekeurd als ingrediënt en waar van nature veel L-glutamaat (E 621) in voorkomt. Dit L-glutamaat zit overigens ook in vis, vlees, tomaten en oude kaas.

8. Transparantie over dierlijke ingrediënten en veehouderijsystemen.

In uw brief van 19 september 2014 is dezelfde vraag opgenomen. Wij hebben in onze reactie van 30 oktober 2014 hierop het volgende antwoord gegeven :

"Ik verwijs u hiervoor naar de passage over dit onderwerp in de kamerbrief met kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 26 991, nr. 420. In deze kamerbrief wordt verwezen naar de passage in kamerstuk met kenmerk: Tweede kamer, vergaderjaar 2013-2014, 21 501, nr. 774. Hierin is de volgende passage opgenomen:

"Additieven in levensmiddelen kunnen een dierlijke of plantaardige oorsprong hebben. Bijvoorbeeld vetzuren kunnen een plantaardige of dierlijke oorsprong hebben, terwijl deze chemisch identiek zijn. De wijze van vermelding van additieven is geregeld in de Europese verordening (EG)1333/2008. Additieven moeten vermeld worden als 'E-xxx' (bijvoorbeeld E-120) of met de daadwerkelijke chemische benaming. Bij een groot aantal van deze additieven is de oorsprong duidelijk. Deze kan worden nagezocht bijvoorbeeld op de website van het Voedingscentrum. Heel af en toe kan een additief zowel van plantaardige als dierlijke oorsprong zijn en is dit uit de informatie op het etiket en uit de voorlichting op de website niet te achterhalen. Consumenten die dierlijke ingrediënten willen vermijden, wordt in dat geval geadviseerd dit product te mijden. Ik zie nu geen aanleiding om dit punt in Europees verband aan te kaarten."

9. Waterdichte etiketteringsplicht voor gentechplanten en -dieren

De Verordening (EG) 1829/2003 regelt de toelating van GGO's op de Europese markt voor levensmiddelen en diervoeders. Deze stelt ook eisen aan de etikettering van producten: als meer dan 0.9% van het product uit GGO's bestaat, dient op het etiket vermeld te worden dat het product GGO's omvat.

Deze verordening is van toepassing op levensmiddelen en diervoeders die „met” een GGO zijn geproduceerd, maar niet op levensmiddelen en diervoeders die „met behulp van” een GGO zijn geproduceerd. Dat betekent dat producten van dieren die met genetisch gemodificeerd diervoeder gevoerd zijn of met genetisch gemodificeerde geneesmiddelen zijn behandeld, niet onder de voorschriften inzake vergunningverlening en etikettering van dit voorstel vallen.

10. Transparantie over productiemethode

Termen als "authentiek" of "natuurlijk" zijn vrij om te gebruiken, mits de consument niet misleid wordt. Het Voedingscentrum heeft recentelijk nog een nieuwsbericht uitgestuurd om de consumenten te attenderen op de betekenis van deze termen.

Ten aanzien van misleidende imitatieproducten is een bepaling in de nieuwe Verordening opgenomen dat het (gedeeltelijk) vervangende bestanddeel of ingrediënt voortaan duidelijk op het etiket moet worden vermeld. Zo moet bijvoorbeeld bij de productnaam vermeld worden dat plantaardige vetten als een imitatie van kaas zijn toegevoegd aan een pizza.

11. Alcoholpercentage altijd op het etiket vermelden

Voor het vermelden van het alcoholpercentage zijn regels vastgelegd in de Verordening. De regel is dat voor alle alcoholische dranken een verplichting geldt dat het alcoholpercentage vermeld moet worden bij een percentage vanaf 1.2 % (volumepercent).

Vrijwillig mogen ondernemers uiteraard ook percentages onder de 1.2% vermelden. Voor alcoholvrij en alcoholarm bier zijn nationale regels (via de Warenwet) van kracht. Alcoholvrij bier mag maximaal 0.1 % bevatten en alcoholarm bier mag maximaal 0.5% alcohol bevatten. Wanneer 0.0% wordt vermeld, moet er ook daadwerkelijk 0.0% alcohol in het product zitten.

12. Geen lege huls: minimumeisen voor de inhoud

Artikel 7 in de nieuwe Verordening verbiedt ook misleiding ten aanzien van de hoeveelheid van het product.

Bovendien is het verplicht om de netto-hoeveelheid op het etiket te vermelden. De consument kan zich dus altijd vergewissen van de exacte hoeveelheid van het product in de verpakking.

13. Verbod op de marketing van onverantwoorde kinderproducten

De verantwoordelijkheid voor het verstandig omgaan met reclame gericht op kinderen ligt momenteel bij de industrie en mediapartijen. De voedingsmiddelenindustrie en mediapartijen reguleren dit zelf door middel van de afspraken in de Reclamecode voor Voedingsmiddelen. Onderdeel van een goede zelfregulering is om regelmatig de gemaakte afspraken te herzien, om ervoor te zorgen dat de afspraken nog duidelijk en betekenisvol zijn en alle partijen zich er aan houden. Per 1 januari 2015 heeft de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) de regels omtrent voedingsreclame gericht op kinderen aangescherpt.

In reactie op de Kamervragen van Van Dijk (SP), Siderius (SP) en Van Gerven (SP) over sluikreclame op scholen, is aangegeven in het voorjaar 2015 een reactie te geven op de aanscherping van de Reclamecode voor Voedingsmiddelen. Momenteel worden de aangescherpte afspraken en de mogelijke beleidsalternatieven onderzocht. Wettelijke maatregelen, waar u op doelt, vallen daar, net als de huidige vorm van zelfregulering, ook onder.

14. Verbod op gezondheidsclaims

Sinds 2007 is er een Europese Verordening voor voedings- en gezondheidsclaims ((EG) 1924/2006). Op grond van deze regelgeving zijn alleen wetenschappelijk bewezen gezondheidsclaims toegelaten zijn.

De EFSA beoordeelt de wetenschappelijke bewezen effectiviteit van de gezondheidsclaims. De toelating wordt op basis van besluitvorming in samenspraak met de lidstaten gedaan, en toetsing door het Europees Parlement. Sinds december 2012 zijn nog maar enkele honderden gezondheidsclaims toegestaan in Europa.

15. Meer rechten voor consumenten(organisaties)

Consumenten kunnen voor informatie over hun rechten en plichten op de website van het informatieloket ConsuWijzer terecht. In het specifieke geval voor wat betreft de etikettering van levensmiddelen kunnen consumenten(organisaties) meldingen doen bij de NVWA, maar ook de RCC. Deze organisaties nemen meldingen in behandeling.